วิถีพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอน
Ways of Life and Behavioral Beliefs of Nabon Community

กฤตพร แซ่แง่ สายจันทร์*, ราตรี เขียวรอด, ตรีวนันท์ เนื่องอุทัย และภัชญาภา ทองใส
Kritaporn Sae-ngae Saijun*, Ratree Keawrod, Treewanan Nuenguthai
and Pachayapa Thongsai

Received: 18 December 2022, Revised: 24 December 2023, Accepted: 26 December 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องวิถีพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพบริบทและวิถีชุมชนนาบอน ศึกษาพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอน และเพื่ออนุรักษ์และสืบทอดความเชื่อของชุมชนนาบอน ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ข้อมูลจาก แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุ 20-60 ปีขึ้นไป เป็นผู้รู้ ผู้ปฏิบัติเกี่ยวกับพิธีกรรม ความเชื่อในพื้นที่ชุมชนนาบอน ซึ่งผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติข้างต้นเป็นจำนวน 21 คน

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนชาวจีนนาบอนยังคงดำเนินชีวิตให้ความสำคัญกับความเชื่อประเพณี ความเป็นเอกลักษณ์อย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง โดยแสดงออกผ่านพฤติกรรมด้วยปฏิสัมพันธ์ (Socialization) ที่แสดงให้เห็นถึงความเคารพและยึดมั่นในหลักคำสอนและความเชื่อต่างๆ ที่ได้ยึดถือแบบแผนปฏิบัติสืบทอดกันมา ทำให้ลูกหลานได้รับการซึมซับจากบรรพบุรุษของตน ที่ยึดถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ การบูชาเจ้าที่และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำบ้าน และการบูชาบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ

ส่วนการอนุรักษ์และสืบทอดความเชื่อของชุมชนชาวจีนนาบอน พบว่า การจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนรุ่นใหม่และคนรุ่นเก่า รวมทั้งการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านข้อมูล รูปภาพที่เกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ให้กับคนในชุมชนหรือบุคคลที่สนใจ อันจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และการสืบสานวัฒนธรรม สืบทอดเกิดความต่อเนื่องและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : วิถี, พฤติกรรม, ความเชื่อ

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

Abstract

Ways of Life and Behavioral Beliefs of Nabon Community. The objective is to: Study the context and way of Nabon community. Study the behavior of the beliefs of the Nabon community. and to preserve and inherit the beliefs of the Nabon community. Qualitative research methods. We obtained data from: Structured Interview Form interview Participatory and non-participatory observation Focus Group The sample is the elderly, both male and female, aged 20-60 years and above. Practitioners of rituals and beliefs in the Nabon community area We selected 21 specific candidates based on the above qualifications.

The research on professional practices in farming is a qualitative research. Focus on field studies in the Nabon Market community area. It aims to study the contextual conditions and way of Life Nabon community. To study the belief behavior of the Nabon community and to preserve and inherit the beliefs of the Nabon community.

The study found that: The Nabon Chinese community continues to live a life of faith. Traditions, intense and continuous uniqueness, expressed through behavior with interaction. that demonstrates respect for and adherence to the doctrines and beliefs that have been adhered to in successive practices. As a result, the descendants have been absorbed by their ancestors, which have been observed to date: the worship of the lord at home, and the worship of the deceased ancestor.

As for the preservation and inheritance of the beliefs of the Chinese community, Nabon found: Organizing activities for the exchange of learning between the younger generation and the older generation. including the transfer of knowledge in information. Images relating to traditions, rituals, beliefs to people in the community or interested parties, resulting in learning and cultural continuity. Succession is continuous and effective.

Keywords : Ways of Life, Behavioral, Beliefs

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

บทนำ

ภาคใต้เป็นพื้นที่หนึ่งของประเทศไทยที่มีชาวจีนเดินและผู้คนอีกหลากหลายเชื้อชาติเผ่าพันธุ์เดินทางเข้ามาร่วมปะทะสังสรรค์ภายใต้แรงผลักด้วยความเชื่อและความศรัทธา ชาวจีนเป็นกลุ่มเชื้อชาติที่มีความใกล้ชิดกับสังคมไทยนับตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน ดังเห็นได้จากร่องรอยของสังคมไทยในอดีต ซึ่งปรากฏอยู่ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของจีนหลากหลายชิ้น จนนักประวัติศาสตร์ไทยสามารถนำเข้ามาช่วยไขภาพอดีตความเป็นมาของสังคมไทย ซึ่งเรื่องราวเหล่านี้ต่างก็มีลักษณะร่วมกันในการสะท้อนภาพของชาวจีนที่มีอยู่ในสังคมไทย (นายปิยชาติ สึงตี และสิรีธร ถาวรวงศา, 2553) ชาวจีนได้มีลักษณะของชุมชน คือการได้มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของคนในพื้นที่หรืออาณาเขตบริเวณใดบริเวณหนึ่งสมาชิกที่อยู่ในชุมชนความสัมพันธ์ต่อกันทางสังคมมีการติดต่อกระทาระหว่างกันทางสังคม มีความผูกพันทางด้านจิตใจต่อถิ่นที่อยู่อาศัยและมีส่วนกลางกิจกรรมต่างๆเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมร่วมกัน (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2536)

ชุมชนชนบทเป็นชุมชนที่มีสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับธรรมชาติ เพราะอาศัยพึ่งพิงธรรมชาติ ในการดำรงชีวิต เช่น การใช้ทรัพยากรธรรมชาติสำหรับการสร้างที่อยู่อาศัย อาหารยารักษาโรค อาศัยน้ำฝนเพื่อทางการเกษตรกรรม ซึ่งถือว่าเป็นอาชีพหลักของคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชนบท ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในชุมชน ชุมชนชนบทมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ความสัมพันธ์แบบญาติพี่น้อง มีการอยู่ร่วมกันช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยกันและกันตลอดทั้งติดต่อระหว่างกันอย่างใกล้ชิด คนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษาวัฒนธรรมศาสนา หรือขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ชุมชนถือว่าเป็นหน่วยทางเศรษฐกิจที่สำคัญ คือเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค ไม่ว่าจะนำการทางการเกษตรเพื่อนำมาใช้ในการบริโภคในครอบครัว หรือนำไปใช้ในกิจกรรมทางสังคมต่างๆ ในการรวมกลุ่มของคุณจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้คนในชุมชนเหล่านั้น ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์และการกระทำระหว่างกันภายในชุมชน (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2536)

ชุมชนในแต่ละท้องถิ่นโดยเฉพาะหมู่บ้านที่ห่างไกลอาจจะมีเงื่อนไขข้อจำกัดด้านที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ในแต่ละพื้นที่ มีรูปแบบการทำมาหากินเฉพาะ ด้วยเงื่อนไขสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวิธีการผลิตและยังมีการจัดวางรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับกลุ่มคนในชุมชน บุคคลกับท้องถิ่น รวมทั้งรูปแบบการรู้สึกนึกคิดและระบบการให้คุณค่าเป็นของชุมชนในหมู่บ้านนั้นๆ และที่สำคัญ คือ แต่ละหมู่บ้านจะสะท้อนความรู้สึกนึกคิดในด้านความเชื่อทางศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเรื่องโชค เคราะห์ ดวงชะตา ฤกษ์ยาม วัตถุมงคล

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

และเกี่ยวข้องกับตำแหน่งแห่งที่ของหมู่บ้านที่เป็นไปตามเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ของชุมชนท้องถิ่น (อัจฉรา ภานุรัตน์, 2549)

ชุมชนนาบอนเป็นชาวจีนฮกจิวหรือฟุโจว อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่เป็นเวลา 83 ปี (นายปิยชาติ สึงตีและสิรีธร ถาวรวงศา, 2553) ซึ่งเป็นกลุ่มชาวจีนที่เดิมอาศัยอยู่ ณ เมืองฝูโจว (Fuchou) มณฑลฝูเจี้ยน (Fujian) ประเทศจีน ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย ส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพการทำสวนยางพาราเป็นหลัก โดยมีวิถีชีวิตและการดำรงอยู่ในสังคมไทยภายใต้ประเพณี พิธีกรรม วัฒนธรรมและความเชื่อแบบจีน กล่าวคือ มีการรับเอาแนวความคิดความเชื่อและถ่ายทอดแนวความคิดความเชื่อต่างๆให้แก่ลูกหลาน เพื่อสืบทอดจารีตประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อต่างๆ ที่ได้รับการปลูกฝังเมื่อครั้งมีชีวิตอยู่ในประเทศจีน เมื่อชาวจีนฮกจิวอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยก็ยังคงดำเนินรอยตามอย่างที่เคยยึดถือปฏิบัติกันมาเมื่อครั้งอยู่อาศัยบนแผ่นดินเกิดตน กระทั่งเข้าตั้งรกรากอย่างถาวรในประเทศไทยก็ยังมีสำนึกของความเป็นจีนผ่านการแสดงออกในลักษณะต่างๆ เช่น มีการใช้ภาษาจีน มีการยึดถือปฏิบัติในประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อต่างๆ ร่วมกัน ตลอดจนถึงมีการถ่ายทอดกรรมวิธีในการทำอาหารที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลาน เป็นต้น (นายปิยชาติ สึงตีและสิรีธร ถาวรวงศา, 2553) กระบวนการความรู้ดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตอันผูกพันกับธรรมชาติ ความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ และผู้มีพระคุณ ความสามัคคีในชุมชน ความเชื่อและศรัทธาอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ความคิดสร้างสรรค์ในเชิงศิลปะ ตลอดจนทักษะความรู้ต่างๆ ที่ได้คิดค้นเพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้น่ารื่นรมย์และสอดรับกับวิถีธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นแกนหลักในการดำเนินชีวิต

ประเด็นที่นำสนใจอันนำ มาสู่การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ประเพณี พิธีกรรมความเชื่อเหล่านี้ยังคงดำรงอยู่ได้ ตลอดจนทำการศึกษาถึงความหมาย บทบาท และความสำคัญของประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อที่มีความสัมพันธ์ต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน เพื่อค้นหาถึงคุณค่าและความเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน สู่การเผยแพร่ให้กับสังคมภายนอกได้รับรู้ถึงวัฒนธรรมชุมชนนาบอนศึกษาดังกล่าวนี้ ทั้งในด้านความรู้ด้านประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อที่เป็นข้อมูลรายละเอียด ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้มีการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่อาจมีการบันทึกไว้ในรูปแบบอื่น ๆ หรืออยู่กับตัวบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญ เช่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้เฒ่าผู้แก่จึงมีแนวโน้มเสี่ยงต่อการสูญหายไปพร้อมกับตัวบุคคลและกาลเวลา หากไม่ได้มีการจัดทำ เป็นฐานข้อมูลด้านประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อของท้องถิ่นเอาไว้ (นายอาหมัดอัลซารีย์ มูเก็ม, 2559)

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

ดังนั้นบรรพบุรุษชาวจีนฮกจิวจึงได้ถ่ายทอดแนวความคิดความเชื่อต่างๆ จากรุ่นตนสู่รุ่นลูกหลานในหลาย เรื่อง โดยแนวความคิดความเชื่อสำคัญที่ลูกหลานชาวจีนฮกจิวในชุมชนนาบอนซึมซับจากบรรพบุรุษตน และยึดถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติจนถึงปัจจุบันคือ การบูชาเจ้าที่และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำบ้าน และการบูชาบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ

การศึกษานี้จึงเป็นประโยชน์ต่อชุมชนที่จะช่วยให้มีหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ และจัดเป็นเอกสารที่มีความชัดเจนสำหรับชุมชน อีกทั้งข้อค้นพบที่ได้เป็นประโยชน์ต่อคนรุ่นหลังได้ศึกษา เรียนรู้ และต่อยอดจากการศึกษานี้ในอนาคต ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จึงทำให้ทราบว่าประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อนั้นมีการปรับเปลี่ยนไปตามกาลเวลา ทั้งนี้สิ่งที่ถูกค้นพบในวันนี้อาจจะไม่เหมือนกับในอดีต ที่ผ่านมาหรือในอนาคต เนื่องจากต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับปรากฏการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งอาจสูญหายไปได้ เพราะไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนต่อไป

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาถึงประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อต่างๆ ว่ามีผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนในด้านใดบ้าง และในแต่ละด้านนั้นมีการผูกโยงสัมพันธ์กับประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อที่ปรากฏในชุมชนแห่งนี้อย่างไร แม้ว่าสภาพทางสังคมของชุมชนจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยกาลเวลาก็ตาม

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพบริบทและวิถีชุมชนนาบอน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอน
3. เพื่ออนุรักษ์และสืบทอดความเชื่อของชุมชนนาบอน

วิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นขั้นตอนศึกษาบริบทและสภาพวิถีพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอนเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้การพัฒนาพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอน ในพื้นที่วิจัย ประกอบด้วยลำดับการดำเนินงานดังนี้

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

1. การศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนแนวคิดและเทคนิคการศึกษาชุมชน เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

2. การศึกษาบริบทและสภาพวิถีพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอนจากภาคสนาม

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาสภาพสถานการณ์วิถีพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอนทั้งด้าน ความเชื่อทางศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเรื่องโชค เคราะห์ ดวงชะตา ฤกษ์ยาม และวัตถุมงคลผ่านบริบทชุมชนในพื้นที่วิจัยด้วยกระบวนการมีร่วนร่วมของชุมชนเพื่อให้เข้าใจสถานการณ์และโครงสร้างมิติต่าง ๆ ของชุมชนต่อการวิถีความเชื่อองคนในชุมชน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และพัฒนาความเชื่อ ในขั้นตอนต่อไปประกอบด้วยลำดับการดำเนินงานดังนี้

2.1 การสำรวจข้อมูลภาคสนามเพื่อคัดเลือกพื้นที่การวิจัยและประชากรกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้คัดดเลือกชุมชนนาบอน ตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่ในการวิจัย เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ดังกล่าวเนื่องจาก ประเด็นที่นำสนใจอันนำมาสู่การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ประเพณี พิธีกรรมความเชื่อเหล่านี้ยังคงดำรงอยู่ได้ต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน เพื่อค้นหาพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอน และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนสู่การเผยแพร่ให้กับสังคมภายนอกได้รับรู้ถึงวัฒนธรรมชุมชนนาบอนเป็นฐานข้อมูลด้านประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อของท้องถิ่นต่อไป

2.2 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ผู้รู้ ผู้ปฏิบัติเกี่ยวกับความเชื่อในพื้นที่ชุมชนนาบอน

หลังจากผ่านขั้นตอนการคัดเลือกประชากรกลุ่มเป้าหมายแล้ว ผู้วิจัยได้ลงพื้นศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอนกลุ่ม โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุ 20-60 ปีขึ้นไป ผู้วิจัยได้นำเสนอการกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกแบบเจาะจงตามแนวคิดของ ปาริชาติ วลัยเสถียร (2546) ดังนี้

2.2.1 เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) เป็นผู้ที่สนใจและยินดีเข้าร่วมกิจกรรมการดำเนินการวิจัยอย่างต่อเนื่อง 2) ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้พฤติกรรมความเชื่อของ ครอบครัว และชุมชน ตามกิจกรรมการดำเนินการวิจัยได้อย่างต่อเนื่อง 3) เป็นผู้มีลักษณะ

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

ของความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความเชื่อ 4) เป็นบุคคลที่มีเหตุผลและกล้าแสดงความคิดเห็น

2.2.2 บทบาทหน้าที่ของกลุ่มกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) ให้ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับการวิถีพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอนที่ผ่านมาได้อย่างครบถ้วน 2) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลง และวิถีพฤติกรรมความเชื่อครอบครัว และชุมชน ได้อย่างชัดเจน 3) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอนทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการพฤติกรรมความเชื่อการวิจัยได้

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้รู้เรื่องราวเกี่ยวกับพิธีกรรม ประเพณี/วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเชื่อ ความศรัทธา ความศักดิ์สิทธิ์ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 21 คน โดยแบ่งการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 แบบ ดังนี้

แบบที่ 1 คือใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) (ชาย โพธิสิตา. 2550) เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงตามหลักการของเหตุผลโดยมี ความสอดคล้องกับปัญหาการวิจัย เป็นดุลพินิจของผู้วิจัยในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง 4 กลุ่มคือ

1. ชาวจีนชุมชนนาบอนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่อยู่อาศัยในชุมชนนาบอน ที่มีความผูกพัน ผ่านความเชื่อ พิธีกรรม ที่เคยประสบมา สามารถให้ข้อมูลในเรื่องความเป็นมาของประวัติศาตร์ความเชื่อมโยงกับความเชื่อ จำนวน 6 คน

2. ปราชญ์ชาวบ้าน/ผู้ที่ปฏิบัติพิธีกรรม โดยใช้สถานที่ ศาลเจ้าหรือสมาคม ตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 6 คน

3. ชาวจีนรุ่นใหม่ที่มีอายุ 20-40 ปีจำนวน 4 คน ที่มีความเชื่อความศรัทธาในพิธีกรรม

แบบที่ 2 ผู้วิจัยใช้วิธีการแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) กลุ่มที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในชุมชนนาบอน จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. การสัมภาษณ์ลึก (In-depth Interview) ได้สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรืออยู่ในเหตุการณ์ของปรากฏการณ์ โดยสนทนาสอบถามรายละเอียด และประเด็นเกี่ยวข้องทั้งหลาย

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

ที่ผู้ตอบต้องการบอกหรืออธิบาย มีการนำเอาภาพปรากฏการณ์บางภาพให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อธิบายรายละเอียด

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ศึกษาได้เชิญผู้เกี่ยวข้อง มาสัมมนากลุ่มเป็นการวิเคราะห์ด้านลึกร่วมกัน หรือการสังเคราะห์ภาพรวมของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งในบางครั้งผู้วิจัยจะนำเสนอผลการเก็บข้อมูลที่มีประเด็นไม่ค่อยสอดคล้องซึ่งกันและกัน ประเด็นปัญหาร่วมและอาจจะนำภาพปรากฏการณ์ มาให้ที่ประชุมอธิบาย หรือสรุปประเด็น จนเกิดภาวะอิ่มตัวเชิงทฤษฎี

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากประเด็น การศึกษาดังนี้

1. สภาวการณ์วิถีพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอน เป็นการศึกษา ข้อมูลศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาจากเอกสารแนวคิด/ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สิ่งพิมพ์ ภาพถ่าย จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานท่องเที่ยวจังหวัด ห้องสมุด รวมถึงข้อมูลที่เป็นเอกสารจากชุมชน หรือพื้นที่ชุมชนเพื่อจัดเก็บเป็นความรู้วิถีพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอน

2. สำรวจและการเก็บข้อมูลภาคสนามข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ ข้อมูล/ กลุ่มตัวอย่างโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Groups Interview) จัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อระดมความคิดในประเด็นการศึกษาสภาวะการณ์วิถีพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอน จากการสัมภาษณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนาบอน ได้แก่ ปราชญ์ชุมชน ผู้รู้หรือตัวแทนชุมชนเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ ดังนี้

1.) บริบทชุมชนนาบอน เรื่องเล่า/ตำนาน

2.) วิถีชีวิตความเป็นอยู่และภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.) ประเพณีวัฒนธรรม

4.) ความเชื่อ ความศรัทธา ความศักดิ์สิทธิ์

5.) พิธีกรรม

ทิศทางความเชื่อของชุมชนนาบอน การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอน ปัญหาและอุปสรรคของความเชื่อของชุมชนนาบอน เชิงวัฒนธรรมการกำหนดทิศ

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

ทางการวางแผน การดำเนินงานและสรุปข้อมูลร่วมกัน เพื่อนำไปสู่วิถีพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอน มาให้ที่ประชุมอธิบาย หรือสรุปประเด็น จนเกิดภาวะอิ่มตัวเชิงทฤษฎี

ผลการวิจัย

สำหรับพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอน วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนนาบอน ซึ่งครอบคลุมประเด็น วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ ดังผลการศึกษาวิจัย ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพบริบทและวิถีชุมชนนาบอน

ผลการศึกษาสภาพบริบทและวิถีชุมชนนาบอน พบว่า บริบทแวดล้อมชุมชนนาบอน เป็นพื้นที่ประมาณ 4 ตารางกิโลเมตร (เทศบาลตำบลนาบอน,2563) เป็นชุมชนขนาดเล็ก ตั้งอยู่รอบ ๆ พื้นที่สถานีรถไฟนาบอน เป็นศูนย์กลางคนในชุมชนส่วนใหญ่มีเชื้อสายจีน ลักษณะชุมชนชาวจีนนาบอนแห่งนี้มีลักษณะเป็นห้องแถวเก่าแก่ที่เรียงรายเป็นแนวยาว มีลักษณะเป็นทั้งอาคารไม้ห้องแถวแบบดั้งเดิมและอาคารปูน 2 ชั้น ตลอดทั้งชุมชนห้องแถวนี้แบ่งเป็นทั้งที่อยู่อาศัย ร้านขายอาหารจีน ร้านทำขนมชาวจีน ร้านน้ำชา ร้านค้าทั่วไป ร้านขายของชำ ตลาด ศาลเจ้า สมาคมจีน และสำนักงานของบริษัทยางพารา ทั้งหมดล้อมรอบไปด้วยสวนยางพาราที่เป็นอาชีพสำคัญของคนในชุมชนแห่งนี้มาอย่างยาวนาน โดยมีวิถีชีวิตและการดำรงอยู่ในสังคมไทยภายใต้การเรียนรู้อนุรักษ์และการปรับตัวแบบจีน โดยผ่านกระบวนการวิถีชุมชน การปฏิบัติสะท้อนให้เห็นความผูกพัน ความใกล้ชิด ความกตัญญู และความสามัคคีในชุมชน (พัชรี ทองเรือง, 2561) ซึ่งเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจซึ่งถือเป็นแกนหลักในการดำเนินชีวิต

การปรับตัวไปตามสภาพสังคม การคมนาคมและการสื่อสารที่รวดเร็วได้เข้ามามีส่วนสำคัญต่อชุมชนให้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การดำเนินชีวิตในสังคมจึงมีการปรับเปลี่ยนแต่กลุ่มคนที่ยังคงยึดมั่นในแนวทางของชนชาวจีนโพ้นทะเลนาบอน ที่ยังผูกพันกับความเชื่อและประเพณีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ยึดโยงกลุ่มคนในครอบครัว ยังคงยึดมั่นในความเชื่อ ประเพณีที่สืบทอดต่อเนื่องจากรุ่นสู่รุ่นเรื่อยมา ในเครือวงศ์ตระกูลยังคงประพฤติปฏิบัติตามแนวประเพณีอย่างเคร่งครัด

วิถีชีวิตชุมชน คนจีนนาบอนรุ่นก่อน ได้ถ่ายทอดวิถีชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ของคนจีนอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง คนรุ่นก่อนได้ถ่ายทอดประเพณี วัฒนธรรม และ พิธีกรรม

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

ความเชื่อผ่านการปฏิสัมพันธ์ (Socialization) การเรียนรู้จากความใกล้ชิด การอบรมสั่งสอนวัฒนธรรมความเป็นคนจีนผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในกลุ่มคนเชื้อสายจีนต่อเนื่อง เอกลักษณ์ของคนเชื้อสายจีนยังคงเหนียวแน่น ภายใต้ประเพณีวัฒนธรรมและความเชื่อแบบจีน มีการรับเอาแนวความคิดความเชื่อและถ่ายทอด แนวความคิดความเชื่อต่างๆ ให้แก่ลูกหลาน เพื่อสืบทอดจารีตประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อต่างๆ ที่ได้รับการปลูกฝังเมื่อครั้งมีชีวิตอยู่ในประเทศจีน เมื่อมีการเข้ามาตั้งถิ่นฐานในชุมชนนาบอน ยังคงดำเนินรอยตามอย่างที่เคยยึดถือปฏิบัติกันมาเมื่อครั้งอยู่อาศัยบนแผ่นดินเกิดตน กระทั่งเข้าตั้งรกรากอย่างถาวรในชุมชนนาบอนก็ยังมีสำนึกของความเป็นจีนผ่านการแสดงออกในลักษณะต่างๆ เช่น มีการใช้ภาษาจีน มีการยึดถือปฏิบัติในประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อต่างๆ ร่วมกัน ตลอดจนถึงมีการถ่ายทอดความเชื่อสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลาน เป็นต้น

ประเพณีเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับพฤติกรรมของมนุษย์ โดยเป็นสิ่งที่มนุษย์ในสังคมนั้นๆ ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา ประเด็นการศึกษาวัฒนธรรมและประเพณีของชุมนนาบอน เน้นศึกษาประเด็น ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ ที่ชุมชนนาบอนได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลานและ ได้ธำรงรักษาวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามสืบต่อถึงปัจจุบัน

ผลการศึกษาพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอน

ผลการศึกษาพฤติกรรมความเชื่อของชุมชนนาบอน พบว่า ประเพณีและพิธีกรรม ชุมชนนาบอนต่างธำรงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ที่ได้รับการสืบทอดกัน มาจากบรรพบุรุษ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเคารพและยึดมั่นในหลักคำสอนและความเชื่อต่างๆ ที่ได้ยึดถือปฏิบัติเป็นแบบแผนปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างยาวนานจาก มากระทั่งถึงปัจจุบัน บรรพบุรุษชาวจีนนาบอนได้ถ่ายทอดแนวความคิดความเชื่อต่างๆ จากรุ่นตนสู่รุ่นลูกหลานในหลายเรื่อง โดยแนวความคิดความเชื่อสำคัญที่ลูกหลานชาวจีนในชุมชนนาบอนซึมซับจากบรรพบุรุษตนและยึดถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน คือ การบูชาเจ้าที่และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำบ้านและการบูชาบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ

การบูชาเจ้าที่และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำบ้าน

การบูชาเจ้าที่และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำบ้านเป็นแนวความคิดความเชื่อที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดจากรุ่นตนสู่รุ่นลูกหลาน กระทั่งในปัจจุบันชาวจีนนาบอนส่วนใหญ่ยังคงรับเอาแนวความคิด ความเชื่อดังกล่าวมายึดถือปฏิบัติ โดยตามความคิดความเชื่อเดิมผู้คนในอดีตไม่มีที่

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

พึ่งพิงและสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ดังนั้นจึงการประกอบพิธีกรรมต่างๆ เพื่อบูชาบวงสรวงเทพเจ้าตามธรรมชาติต่างๆ เพื่อขอพรและให้เทพเจ้าต่างๆ อำนวยผลสวัสดีบังเกิดแก่ชุมชนมนุษย์ ความคิดความเชื่อดังกล่าวนี้ได้รับการสืบทอดอย่าง แพร่หลาย และมีการยึดถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน แต่อาจมีการปรับเปลี่ยนจากการบูชาบวงสรวงเทพเจ้าตามธรรมชาติต่างๆ มาเป็นเทพเจ้าที่มีลักษณะเฉพาะไป เช่น เทพเจ้าแปะกง เทพเจ้ากวนอู เจ้าแม่กวนอิม เป็นต้น การบูชาบวงสรวงเทพเจ้าต่างๆ นี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อและความศรัทธาในเทพเจ้าองค์นั้นๆ ของเจ้าของบ้าน นอกจากนี้ชาวจีนชุมชนนาบอนก็ยังมีการบูชาเจ้าที่ โดย ชาวจีนเชื่อว่าเจ้าที่หมายถึงเทพเจ้าประจำพื้นดิน ซึ่งเป็นเทพเจ้าผู้เป็นใหญ่สูงสุดเหนือเทพเจ้าอื่นบน พื้นดิน การบูชาบวงสรวงเจ้าที่จึงต้องมีการจัดตั้งศาลเจ้าที่บนพื้นดิน ส่วนการบูชาบวงสรวงเทพเจ้าต่างๆ จะต้องจัดตั้งหิ้งบูชาให้อยู่เหนือกว่าศาลเจ้าที่ ทั้งนี้ชาวจีนนาบอนบางครอบครัวมีการบูชาบวงสรวงเทพเจ้าต่างๆ ร่วมกับพระพุทธรูปต่างๆควบคู่กัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อและความศรัทธาของ เจ้าของบ้าน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมแบบจีนและไทย

สำหรับการบูชาเจ้าที่และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำบ้านจะจัดเตรียมของเซ่นไหว้ในช่วง ประเพณีและเทศกาลสำคัญต่างๆ หรืออาจทำได้บ่อยตามแต่เจ้าบ้านต้องการบูชา หรือไม่ก็บูชาบวงสรวง ในวันพระ ของเซ่นไหว้หลักที่ใช้ในการบูชาเจ้าที่และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำบ้านมีทั้งอาหารคาว อาหารหวาน ผลไม้ และเครื่องดื่ม นอกจากนี้อาจมีการตกแต่งประดับไฟศาลเจ้าที่หรือหิ้งบูชาเทพเจ้าต่างๆ ตามแต่ความสวยงามและความเหมาะสม รวมถึงการนำผลไม้ปลอมหรือผลไม้ที่มีความหมายมงคลตั้งไว้บูชา เช่น ฟักทอง เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่เจ้าบ้าน

การบูชาบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ

นอกจากการบูชาเจ้าที่และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำบ้านแล้ว สิ่งหนึ่งที่ลูกหลานชาวจีนชุมชนนาบอนจะละเว้นการยึดถือปฏิบัติไม่ได้คือ การบูชาบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ ภายหลังจากบรรพบุรุษหรือบุพการีของตนล่วงลับไปแล้ว ลูกหลานจะต้องตั้งหิ้งสำหรับบูชา เพื่อแสดงความเคารพและกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณบางบ้านมีการนำรูปถ่ายบรรพบุรุษและบุพการีผู้ล่วงลับตั้งไว้บูชา แต่บางบ้านบูชาป้ายชื่อของบรรพบุรุษ และบุพการีผู้ล่วงลับ หรือไม่ก็เป็นการบูชาเถ้าอัฐิของบรรพบุรุษและบุพการีผู้ล่วงลับ ในกรณีที่ร่างของเขาเหล่านั้นประกอบพิธีกรรมเผาศพ สำหรับของเซ่นไหว้และช่วงเวลาในการเซ่นไหว้บูชาบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ ก็ไม่ต่างจากการบูชาเจ้าที่และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำ

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

บ้าน ส่วนใหญ่นิยมบูชาในช่วงประเพณีและเทศกาล สำคัญต่างๆ หรืออาจทำได้บ่อยตามแต่เจ้าบ้าน

ผลการศึกษาการอนุรักษ์และสืบทอดความเชื่อของชุมชนนาบอน

การอนุรักษ์และสืบทอดความเชื่อของชุมชนนาบอน พบว่า การดำเนินการที่เป็นระบบการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมที่เป็นอุปสรรคต่อการสืบทอด ดังนั้นแนวทางที่จะช่วยป้องกันปัญหาอุปสรรคที่จะส่งผลต่อการอนุรักษ์พิธีกรรม เพื่อให้ผู้สนใจหรือกลุ่มเป้าหมายสามารถฝึกฝนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญใน กลุ่มดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบ รวบรวมข้อมูลปปราญ์ชาวบ้าน หรือคนรุ่นใหม่ที่ให้ความสำคัญด้านพิธีกรรม ความเชื่อ จัดกิจกรรมให้บุคลากรแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและกันและร่วมกันวางแผนเรื่องการถ่ายทอดองค์ความรู้ข้อมูล รูปภาพประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อข้อมูลพื้นฐาน ให้กับคนในชุมชนหรือบุคคลที่สนใจ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม ซึ่งจะเป็นการดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบ อันจะส่งผลให้การเรียนรู้และการสืบสานสืบทอดเกิดความต่อเนื่องและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่งเสริมการเรียนรู้ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อของชุมชนนาบอนผ่านระบบออนไลน์ ด้วยปัจจุบันเทคโนโลยีมีความก้าวหน้า ประชาชนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้อย่างรวดเร็วจากทุกพื้นที่ดังที่กล่าวมาในส่วนที่เป็นโอกาส ดังนั้นเพื่อเป็นการใช้โอกาสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอนุรักษ์ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อของชุมชนนาบอน ส่งเสริมการศึกษาข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อของชุมชนนาบอนผ่านสื่อออนไลน์อย่างเป็นระบบ และมีการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการอ่านตำราประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ

สร้างความร่วมมือด้านการอนุรักษ์ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ เกี่ยวกับการอนุรักษ์เน้นด้านการสืบทอดวัฒนธรรม ภูมิปัญญาดั้งเดิม ประเพณีพิธีกรรม เป็นต้น สร้างความร่วมมือในด้านการอนุรักษ์ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อของชุมชนนาบอนตั้งแต่ พิธีกรรมเล็ก จนถึงพิธีกรรมใหญ่ ภายใต้ความร่วมมือที่มีต่อการสืบทอดการประกอบพิธีกรรมได้ สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกับชุมชนใกล้เคียงในด้านความรู้ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อและการจัดระบบการสืบทอด สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลในด้านการสร้างทุนทางวัฒนธรรม ในการแบ่งปันข้อมูลร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการสืบสานสืบทอดเพื่อสู่คนรุ่นหลังต่อไป

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

ผลิตสื่อข้อมูลด้านประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ สื่อคือตัวกลางในการกระจายข้อมูลข่าวสาร และมีอิทธิพลต่อการรับรู้ การคิดและการ ตัดสินใจของผู้คนเป็นอย่างมาก ในปัจจุบันอาจจะเห็นคนรุ่นใหม่จัดทำสื่อเกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อของชุมชนนาบอน ผ่านทางออนไลน์ เช่น ยูทูป (YouTube) เฟสบุ๊ก (Facebook) สร้างกลุ่มเครือข่ายทางสังคม ออนไลน์เพื่อเป็นพื้นที่ในการถ่ายทอดคุณค่าของ ประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นแนวคิดและการปฏิบัติที่ดี แต่จากการสังเกตข้อมูล โดยเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับพิธีกรรมทางความเชื่อนั้น พบว่าสื่อที่เผยแพร่เป็นการดำเนินการผ่านส่วนบุคคล และเป็นการถ่ายทอดเพียงบางส่วนที่ขาดความสมบูรณ์ หรือไม่มีคำอธิบายเกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ที่เกี่ยวข้องจึงควรร่วมกันจัดทำสื่อเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านความเชื่อ พิธีกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือจะเป็นในรูปแบบวิดีโอ อย่างเป็นระบบ และมีข้อมูลครบถ้วน เพื่อทำการเผยแพร่สู่กลุ่มสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับคนรุ่นใหม่ ที่จากบ้านไปศึกษาเล่าเรียนหรือประกอบอาชีพต่าง ๆ สามารถเข้าถึงข้อมูลความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ ที่มาที่ไปของประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อของชุมชนนาบอนรวมทั้งข้อมูลด้านที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เมื่อได้ศึกษาข้อมูลก็จะทำให้ลูกหลานรู้เข้าใจ เห็นคุณค่า และนำไปสู่การปฏิบัติตาม จะทำให้เกิดการ สืบสานและนำไปสู่การต่อยอด

สรุปและอภิปรายผล

ชุมชนนาบอนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานล้วนแล้วแต่มีวิถีชีวิตและการดำรงอยู่ในสังคมไทย ภายใต้วัฒนธรรมและความเชื่อแบบจีน กล่าวคือ มีการรับเอาแนวความคิดความเชื่อและถ่ายทอดแนวความคิดความเชื่อต่างๆ ให้แก่ลูกหลาน เพื่อสืบทอดจารีตประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อต่างๆ ที่ได้รับการปลูกฝังเมื่อครั้งมีชีวิตอยู่ในประเทศจีน เมื่อมีการเข้ามาตั้งถิ่นฐานในชุมชนนาบอน ยังคงดำเนินรอยตามอย่างที่เคยยึดถือปฏิบัติกันมาเมื่อครั้งอยู่อาศัยบนแผ่นดินเกิดตน กระทั่งเข้าตั้งรกราก อย่างถาวรในชุมชนนาบอนก็ยังมีสำนึกของความเป็นจีนผ่านการแสดงออกในลักษณะต่างๆ เช่น มีการใช้ภาษาจีน มีการยึดถือปฏิบัติในประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อต่างๆ ร่วมกัน ตลอดจนถึงมีการถ่ายทอดความเชื่อสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลาน เป็นต้น

บรรพบุรุษชาวจีนนาบอนได้ถ่ายทอดแนวความคิดความเชื่อต่างๆ จากรุ่นตนสู่รุ่นลูกหลานในหลายเรื่อง โดยแนวความคิดความเชื่อสำคัญที่ลูกหลานชาวจีนในชุมชนนาบอนซึมซับจากบรรพบุรุษตน และยึดถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติจนถึงปัจจุบันคือ การบูชาเจ้าที่และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำบ้าน และการบูชาบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

การอนุรักษ์และสืบทอดความเชื่อของชุมชนนาบอน พบว่า การดำเนินการที่เป็นระบบการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมที่เป็นอุปสรรคต่อการสืบทอด ดังนั้นแนวทางที่จะช่วยป้องกันปัญหาอุปสรรคที่จะส่งผลต่อการอนุรักษ์พิธีกรรม เพื่อให้ผู้สนใจหรือกลุ่มเป้าหมายสามารถฝึกฝนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญใน กลุ่มดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบ รวบรวมข้อมูลปปราญ์ชาวบ้าน หรือคนรุ่นใหม่ที่ให้ความสำคัญด้านพิธีกรรม ความเชื่อ จัดกิจกรรมให้บุคลากรแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและกันและร่วมกันวางแผนเรื่องการถ่ายทอดองค์ความรู้ข้อมูล รูปภาพประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อข้อมูลพื้นฐาน ให้กับคนในชุมชนหรือบุคคลที่สนใจ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม ซึ่งจะเป็นการดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบ อันจะส่งผลให้การเรียนรู้และการสืบสานสืบทอดเกิดความต่อเนื่องและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนรู้ การสืบทอดและการปรับตัว สังคมชาวจีนนาบอน เคารพและให้ความสำคัญต่อผู้อาวุโสมาก บทบาทของผู้อาวุโสและระบบเครือญาติจะเกื้อหนุนเสริมให้กิจกรรมประเพณี การดำเนินวิถีชีวิตแบบคนจีน ได้รับความสำคัญชัดเจน เมื่อมีกิจกรรมประเพณี ชาวจีนเกือบทุกคนจะวางจากงานหลักมาร่วมกิจกรรม เชื่อฟังคำชี้แนะ ความเป็นผู้นำในกิจกรรมจะมีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ผู้นำกิจกรรมจะประสานเครือข่ายทั้งในนาบอนและชาวนาบอนที่อยู่ต่างถิ่นให้รับทราบและเข้าร่วมกิจกรรมอยู่เสมอ

วิถีชีวิตของชาวจีนนาบอนมีการดำเนินชีวิตมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ ใช้ชีวิตในวิถีแบบมีความผูกพันกับวิถีชีวิตที่ดำเนินสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ มีความรักในความเป็นตัวตน ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งเป็นสิ่งที่หล่อหลอมกลมกลืนของชาวจีนนาบอน ให้เกิดความรัก เกิดความรักความเชื่อมั่นในพลังกลุ่มชนชาวจีน ลักษณะทางกายภาพ การแต่งกาย การพูดและมารยาทในสังคม จะบ่งบอกความเป็นคนจีนค่อนข้างชัดเจน (ลัญจกร นิลกาญจน์ 2561) เป็นบุคลิกภาพที่ชาวจีนนาบอนภูมิใจ

ความเชื่อเคารพ ศรัทธาในผู้อาวุโสตามความเชื่อของชาวจีน เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างมากอีกปัจจัยหนึ่ง ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการปรับตัว ปรับรูปแบบวิถีชุมชนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างต่อเนื่อง ทำให้วัฒนธรรมชุมชนของชาวจีนมีความมั่นคง (ปัญญา เลิศไกร ไมตรี จันทรา และวิเชียร ไทยเจริญ, 2561: น 104-166) การรวมกลุ่มที่เป็นเอกภาพ ทำให้หน่วยราชการและหน่วยงานจากภายนอกมีความเชื่อมั่น เชื่อถือ เข้ามาสนับสนุนกิจกรรมประเพณีของชาวจีนนาบอนให้คงอยู่

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

ข้อเสนอแนะ

1. องค์กรท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ควรสนับสนุนกิจกรรมประเพณี และกิจกรรมสร้างสรรค์ของกลุ่มชุมชนในพื้นที่ ให้เข้มแข็งและมีส่วนในการช่วยเหลือกิจกรรมสาธารณะของท้องถิ่น

2. องค์กรชุมชน หน่วยงานภายนอก ควรสนับสนุนเชื่อมประสานงานประเพณีและกิจกรรมกลุ่มชุมชนถ่ายทอดภูมิรู้ภูมิปัญญาจากกิจกรรมประเพณีท้องถิ่นนำการพัฒนา

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยที่ได้ให้การสนับสนุนในการทำวิจัยนี้ ขอขอบคุณนายกสมาคมฟุโจวแห่งประเทศไทยสาขานาบอนและผู้ที่เกี่ยวข้องที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ทั้งความสะดวกในการลงพื้นที่ในการสำรวจข้อมูล การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงการติดต่อประสานงานกับปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ให้การช่วยเหลืออำนวยความสะดวกด้วยดีตลอดมา และขอบขอบพระคุณคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยที่ได้สนับสนุนงบประมาณรายได้ประจำปี 2564

เอกสารอ้างอิง

กุณฑลีย์ ไวทยะวณิช. (2554). **วัฒนธรรมความเชื่อที่เกื้อหนุนการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ฉัตรทิพย์ นาภสุภา. (2540). **ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมชุมชนและชนชาติไท**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาย โพธิสิตา. (2550). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง.

ชื่น ศรีสวัสดิ์ และเกริกไกร แก้วล้วน. (2550). **การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาวัฒนธรรมชุมชนของ ชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้.** สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

ชลอ บุญช่วย. (2530). **ความเชื่อที่ปรากฏในพิธีกรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา.**วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.

ธวัชชัย ท้องสมุทร์. (2558). **วิถีชีวิตชาวใต้.** ศิลปนิพนธ์ ศษ.บ. (สาขาวิชาศิลปศึกษา). ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ปรีชา สามัคคี และปัญญา เลิศไกร. (2557). **การสังเกต 360 องศาเพื่อการวิจัยและพัฒนา**. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, น.58-66.

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2546). **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**. โครงการเสริมสร้างความรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.). กรุงเทพฯ.

ปิยชาติ สึงตีและสิรีธร ถาวรวงศา. (2553). **ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของกลุ่มชาวจีนฮกจิว ในภาคใต้ของประเทศไทย : กรณีศึกษาชุมชนชาวจีนฮกจิวอำเภอนาบอนจังหวัด นครศรีธรรมราช**. สำนักงานคณะกรรมวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม.

ปฐม หงส์สุวรรณ. (2556). **นานมาแล้ว มีเรื่องเล่า นิทาน ตำนาน ชีวิต. กรุงเทพมหานคร** : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พัชรี ทองเรือง. (2561). **การจัดการเรียนรู้ชุมชน.** วารสารวิชาการสังคมมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2561.

พวงเพชร สุรัตนกวีกุล. (2544). **มนุษยกับสังคม.** (พิมพครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ลัญจกร นิลกาญจน์. (2561). **วัฒนธรรมความเชื่อกับการจัดการศรัทธาของชุมชน.** วารสารนาคบุตรปริทัศน์ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2561

วรรณพร อนันตวงศ์, เก็ตถวา บุญปราการ, และปัญญา เทพสิงห์. (2561). **วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของชุมชนคีรีวง**. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9

สุพัตรา สุภาพ. (2543). **สังคมและวัฒนธรรมไทย :ค่านิยม : ครอบครัว : ศาสนา : ประเพณี.** (พิมพ์ครั้งที่11). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

เสริมศักดิ์ ขุนพล. (2557). **การศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ความเชื่อของชุมชนเกาะยอ**. วารสารปาริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ. ปีที่ 28 ฉบับที่ 3 (ฉบับพิเศษ)

สมปราชญ์ อัมมะพันธ์. (2536). **ประเพณีและพิธีกรรมในวรรณคดีไทย.** กรุงเทพมหานคร:

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

อาหมัดอัลซารีย์ มูเก็ม. (2559). **ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ที่มีความสัมพันธ์ต่อวิถีชีวิต ของชนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรบน พื้นที่บ้านจารย์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์**. ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาบัณฑิตอาสาสมัคร วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Bat en, T. R. (1959). **Community and their development.** London: Oxford University Press.

Chris Barker. (2012). **Cultrual Studies.** California: SAGE publication Inc.

Gillian Symon and Catherine Cassell (2012). **Qualitative Organizational Research Core Methods and Current Challenges**. California: Sage Publications Inc

Punya Lertgrai, Lunjakon Nillakan, Nilrat Navakijpaitoon and Kittaporn Sae-Ngae Sai-Jun. (2020). **WISDOM MANAGEMENT OF POLYCULTURE IN HOUSEHOLDS AT BAN NA NGAE, NA RENG SUB-DISTRICT, NOPPHITAM DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE**. Hamdard Islamicus,Vol. 43 (2). 947-959. Website: https://hamdardfoundation.org/hamdard Islamicus/ (scopus)

บุคลานุกรม

นายอุดม วัชรวิจิตร อดีตประธานสมาคมฟุโจวแห่งประเทศไทยสาขานาบอน
นายโชคชัย แซ่แง่ ครูเกษียณโรงเรียนบ้านนาบอน
นายสุชาติ ล่องวิไล ครูเกษียณโรงเรียนวัดมณีเจริญ
นายสว่าง ตันติพิสิทธิ์ ปราชญ์ชาวบ้าน
นายจรูญ สุทธิจุฑามณี กรรมการมสมาคมฟุโจวในอำเภอนาบอน
นายณรงค์ชัย พันธุ์อธิคม สมาชิกสภาพเทศบาลตำบลนาบอน (สท.)
สมโภชน์ สินไชย ชาวจีนชุมชนนาบอน
นายสุชาติ ติณชาติอารักษ์ ชาวจีนชุมชนนาบอน
นางวิวาพร ติณชาติอารักษ์ ชาวจีนชุมชนนาบอน

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

ผู้เขียน

กฤตพร แซ่แง่ สายจันทร์

อาจารย์สาขาศึกษาทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
เลขที่ 109 หมู่ที่ 2 ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

ราตรี เขียวรอด

อาจารย์สาขาศึกษาทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
เลขที่ 109 หมู่ที่ 2 ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: Ratree.k@rmutsv.ac.th

ตรีวนันท์ เนื่องอุทัย

อาจารย์สาขาศึกษาทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
เลขที่ 109 หมู่ที่ 2 ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: Treewanan.n@rmutsv.ac.th

ภัชญาภา ทองใส

อาจารย์สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
เลขที่ 109 หมู่ที่ 2 ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: Pachayapa.t@rmutsv.ac.th

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Kritaporn.s@rmutsv.ac.th